

Олександр Святоцький

доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
заслужений юрист України,
головний редактор юридичного журналу “Право України”
(Київ, Україна)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8219-4782>
Scopus ID: 57218659997
editor.pravoua@gmail.com

УДК 340.12:342.1(477)

ДО ПИТАННЯ ПОНЯТЬ “ДЕРЖАВНІСТЬ” І “ДЕРЖАВА” ТА ЧОМУ ВОНИ НЕ Є СИНОНІМАМИ

Анотація. У статті здійснено дослідження співвідношення понять “державність” і “держава” в українській юридичній науці. Показано, що попри часте ототожнення цих категорій у наукових джерелах їхній зміст суттєво відрізняється. На основі аналізу праць українських мислителів (А. Шептицький, В. Винниченко) і сучасних науковців (В. Греченко, В. Селіванов, І. Бойко, І. Терлюк) обґрунтовано, що державність є фундаментом і передумовою держави, може існувати навіть за відсутності формальної суверенної організації, а її сутність полягає в безперервності та тягlostі українського державотворення від союзів східнослов’янських племен до сучасної незалежної України. Держава визначається як суверенна політико-територіальна організація суспільства, основними ознаками якої є: територія, населення, публічна влада, суверенітет, правнича система, податкова система, офіційні державні символи. Тоді як сутність державності значно багатогранніша, ніж держави, адже охоплює понад тисячолітню історію, культуру та правничу спадщину, ментальність народу та його прагнення до самовизначення. Виокремлюються такі риси української державності, як: історична тягlostь; традиція безперервності; державотворення; політичні, економічні, правничі, історичні, культурні, соціальні, міфологічні і релігійні чинники державності. У статті доводиться, що зміст державності є значно ширшим порівняно з поняттям “держава”. Державність є своєрідним фундаментом, корінням держави, а остання, своєю чергою, є однією зі складових – своєрідним вінцем державності.

Ключові слова: державність; держава; українська державність; державотворення; історична тягlostь; традиція безперервності; доктрина української державності; національна ідентичність; чинники державності.

Сьогодні, як ніколи, постає потреба у фундаментальному дослідженні української державності, з’ясуванні її природи, часу виникнення, фіксуванні перших письмових згадок її постання, а також визначенні поняття та дефініції.

Мусимо констатувати, що попри надзвичайну популярність у сучасній українській історико-правничій науці та публіцистиці поняття “державність” досі вживається як суто літературна метафора, без означення чіткого змісту. Інколи його пов’язують із категорією “держава”, вживаючи як синоніми¹. Так, “Великий енциклопедичний юридичний словник”, а саме

¹ Українська державність: історико-правничі нариси (В Смолій (заг ред), 2-ге вид., доповн., Право України 2021) 48.

автор терміна “державність”, академік НАН України Ю. Шемшученко так сформулював його зміст:

Державність – специфічна ознака державно-політичної організації суспільства. Термін має багато значень і вживається: а) як синонім держави в цілому чи держави відповідного історичного типу (феодална державність, буржуазна державність тощо); б) для характеристики системи (механізму) політичної організації суспільства; в) з метою визначення ступеня розвитку системи органів держави (державного апарату). Характер державності зумовлений обсягом тієї чи іншої держави. У незалежній Україні головними чинниками суверенної державності є специфічні форми політичної організації суспільства (форми правління, державного устрою, організації державної влади та ін.), державницька ідеологія і традиції, державна мова, державна символіка (герб, гімн, прапор) та ін. Із цими чинниками пов’язаний суспільний і політико-правовий зміст державності як засобу забезпечення суверенного розвитку України².

Поняття державності автор пов’язує лише з поняттям “держава”. Однак, відповідно до сучасної юридичної доктрини, українська державність визнає понад тисячолітню тяглість державності та державотворення, а також традицію її безперервності.

Ще у грудні 1941 р. український Мойсей – митрополит Андрей Шептицький написав надзвичайно важливий і ґрунтовний богословсько-соціальний трактат “Наша Державність”, у якому послідовно викладено та наголошено, що ‘ідеалом нашого національного життя є наша рідна всенаціональна Хата-Батьківщина’.

<...> могутньою організацією, що забезпечує щастя всім громадянам, Батьківщина може стати тільки тоді, коли <...> з природи є здоровим, сильним, свідомим своїх цілей не тільки матеріальним, але й моральним тілом³.

<...> родина і громада є <...> протоплазмами, первісними клітинами, з яких складається людська суспільність⁴.

Для збереження природної та правильної свободи громадян керівна влада встановляє справедливі закони, непротивні Божому праву і загальному добру, та безсторонне і незалежне судівництво, яке пристосовує загальні закони до поодиноких випадків і розмежовує взаємні права й обов’язки громадян⁵.

Хто має власть, мусить дбати про добро тих, кому служить; дбати про своє добро перед добром загалу – це надужиття (зловживання) кожної влади⁶.

<...> є ще інституції, що є добрими школами громадянських чеснот. Тими інституціями є родина, громада та добровільні стоваришення і спільноти людей. Вони є знаменитими школами громадянських чеснот, бо вони є тими органічними клітинами, з яких складається всенаціональний організм⁷.

² Великий енциклопедичний юридичний словник (Ю Шемшученко (ред), 2-ге вид., переробл. і доповн., Юридична думка 2012) 187.

³ Митрополит Андрей Шептицький, *Наша Державність. Як будувати Рідну Хату* (Артос 2010) 5.

⁴ Там само 6.

⁵ Там само 8.

⁶ Там само 13.

⁷ Там само 15.

<...> в устрою Батьківщини, мабуть, найважливішою справою буде запевнити громадам якнайбільшу свободу⁸.

На чому ж опреться єдність хати? На національній єдності. Український народ є одним народом <...> Що ж робить якесь число людей одним народом? Передовсім мова⁹.

Крім мови, конституційним елементом національності буде <...> злучитися в одну організацію¹⁰.

Що <...> Церкви відіграватимуть важну роль в будівництві Батьківщини, про це не можна сумніватися. У християнських народах немає більше виховної сили, ніж сила Церкви. Вона-то виховує народи, вона віщеплює вже в душу дитини ті християнські чесноти, які зроблять із неї доброго патріота і мудрого громадянина¹¹.

Якщо хочемо всенаціональної Хати хотінням глибоким і щирим, якщо та воля не є тільки фразою, ілюзією, то вона мусить проявлятися діланням, і те ділання мусить вести до єдності <...> в усіх напругах <...>¹².

Думки й поучення митрополита Андрія Шептицького у його посланні не втратили своєї актуальності й сьогодні. Адже вже сама його назва – “Наша Державність” та ідеал нашого національного життя, до якого треба прагнути, красномовно й переконливо свідчать, що державність є тим безперервним процесом державотворення, до якого треба всім нам прагнути – наша рідна всенаціональна Хата-Батьківщина, підкреслюючи, тим самим, що держава – це не просто політичний механізм, а “Рідна Хата” – спільний дім, де панують порядок, взаємодопомога та християнська мораль. Отже, державність передує державі, є її підвалиною.

У 1949 р. український письменник, державний і політичний діяч Володимир Винниченко визначив державність як устрій усього матеріального й духовного буття цілого народу; як комплекс тих інститутів економіки, політики, культури, що діють на території, населеній національним колективом, які зв’язують його в компактну цілісність і забезпечують розвиток у сучасному та майбутньому. Він цілком справедливо стверджував і про те, що, як і у всякої індивідуальної істоти на землі, найперша потреба – це зберегти своє життя, забезпечити його розвиток, передати спадщину наступним поколінням, так і для кожної нації власна держава є найкращим засобом збереження життя і розвитку. ‘Нація без державності є покалічений людський колективний організм. Через те так жагуче всі, так звані “недержавні нації” прагнуть своєї держави <...>’¹³.

Зміст державності є значно ширшим порівняно з поняттям “держава”. Державність є своєрідним фундаментом, корінням держави, а остання, своєю чергою, є однією із складових – своєрідним вінцем державності¹⁴.

⁸ Митрополит (н 3) 16.

⁹ Там само 20.

¹⁰ Там само 20.

¹¹ Там само 22.

¹² Там само 25.

¹³ В Винниченко, *Заповіт борцям за визволення* (Криниця 1991) 6.

¹⁴ Див.: *Українська державність: історико-правничі нариси* (н 1) 34–98.

Доктор історичних наук, професор В. Греченко наголошує на тому, що ‘в історико-правовій літературі під “державністю” дуже часто мають на увазі форму політичної організації суспільства, що передуює створенню власної держави. Тобто державність – це протодержави’¹⁵. Погоджуючись з таким твердженням, автор зазначає, що в межах сучасної України відомо про декілька міжплеменних союзів (об’єднань) східнослов’янських племен з III по IV (V) ст. (союзи антів, склавинів, дулібів та ін.), які дали початок українському державотворенню. Основними елементами державності протодержавних міжплеменних об’єднань східних слов’ян були: територія, поділ населення за територіальною ознакою, органи публічної влади (вождь, рада старійшин, народні збори (віче), народне ополчення). Вища політична влада зосереджувалася у руках народних зборів – віче. ‘Звідси, під державністю цілком можемо розуміти витоки власне держави’¹⁶.

Згідно з науковою концепцією одного із фундаторів української державності, доктора юридичних наук, члена-кореспондента НАПрН України В. Селіванова, становленню будь-якої суверенної держави передують тривале еволюційне зародження елементів державності. Ці елементи (самосвідомість, інституції, правова культура) можуть існувати навіть за відсутності самої формальної суверенної держави, формуючи фундамент для майбутнього державотворення. Тобто державність є ширшим поняттям, ніж держава. Вона охоплює історичний досвід, культуру, традиції самоврядування та прагнення до незалежності¹⁷.

Вчений-правознавець, фахівець з історії держави і права України, доктор юридичних наук, професор І. Бойко у своїй публікації “Історико-правова доктрина української державності” наголошує на тому, що

у розкритті історико-правової доктрини української державності важливим є правильне розуміння і використання у науковій та навчальній роботі понять “державність” і “держава”. Поняття і зміст державності є значно ширшим порівняно з поняттям і змістом держави. В основі поняття “державність” лежить поняття “держава”. Державність включає в себе не тільки державні, а й недержавні інститути, які пов’язані з державою та істотно впливають на державу, напрями її діяльності. Державність – це тривалий і складний процес боротьби української нації як корінної, титульної за право створити національну державу. Вона має своїм результатом створення держави як підсумок розвитку української нації. Державність є своєрідним фундаментом, корінням держави, а остання, зі свого боку, однією зі складових – своєрідним вінцем державності¹⁸.

¹⁵ В Греченко, ‘До питання про сутність поняття “державність”’ [2002] 20 Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ 245.

¹⁶ І Терлюк, “Держава” і “державність”: до проблеми теоретико-правового та історико-правового змісту понять в контексті українського (національного) державотворення’ [2021] 1(29)8 Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: “Юридичні науки” 19 <https://doi.org/10.23939/law2021.29.017>.

¹⁷ Див.: В Селіванов, *Право і влада суверенної України. Методологічні аспекти* (Ін Юре 2002) 724.

¹⁸ Ігор Бойко, ‘Вступне слово’ [Актуальна тема номера: “Історико-правова доктрина української державності”] [2020] 1 Право України 12.

Найбільш науково обґрунтовано феномен української державності розглядає у своїх дослідженнях і публікаціях доктор юридичних наук, професор І. Терлюк, який зазначає, що

поняття держави і державності як наукові категорії – це поняття різних вимірів державно-правової дійсності. Державність є складним суспільним феноменом, який виходить за межі суто політико-правового виміру держави. Вона охоплює історичні, культурні та соціальні аспекти, що визначають існування та розвиток державних інституцій. На відміну від держави як інституційної форми влади, державність є ширшою категорією, що поєднує традиції, ідеї та принципи організації суспільства. У контексті української історії державність слід розглядати як тривалий процес суспільної інтеграції, який або завершується становленням суверенної держави, або залишається незавершеним¹⁹.

У зазначеній конотації автор розглядає також поняття “державотворення”, яке є суголосним поняттю державності та охоплює не лише політичні чи економічні аспекти, а й культурні, міфологічні, релігійні тощо фактори²⁰.

Повертаючись до понять “державність” і “державна” та чому вони не є синонімами, слід зазначити, що в сучасній юридичній науці найбільше уваги приділяють державі.

Державна – це суверенна політико-територіальна організація суспільства, що має владу, яка здійснюється державним апаратом на основі юридичних норм та забезпечує управління, безпеку і порядок на певній території.

Основними ознаками держави є:

1. Територія – визначена межами площа, на яку поширюється влада держави.
2. Населення – спільнота людей, що проживає на цій території.
3. Публічна влада – спеціальний апарат управління (органи влади, армія, поліція).
4. Суверенітет – незалежність у внутрішніх та зовнішніх справах.
5. Правнича система – встановлення обов’язкових законів.
6. Податкова система – збір коштів для утримання апарату влади та забезпечення потреб суспільства.
7. Державна має офіційні державні символи: прапор, герб, гімн.

Отже, можна зробити висновок, що терміни “державна” і “державність” – доволі близькі, але різні поняття, які різняться за змістом, формою та історичним контекстом.

Сутність державності є значно багатограннішою, ніж держави, адже охоплює понад тисячолітню історію, культуру та правничу спадщину, ментальність народу та його прагнення до самовизначення. Вона охоплює динаміч-

¹⁹ І Терлюк, ‘Українська державність: концептуальні засади, сутнісний зміст і взаємозв’язок із державою’ [2025] 1–2 Українська державність 14–19.

²⁰ Там само.

ну еволюцію від державності античності до сучасності, де державні форми буття дають змогу нації реалізовувати свій потенціал.

Українська державність не є суто сучасним утворенням. Це безперервний процес, що охоплює Антську державу (IV – поч. VII ст.), Києво-Руську державу (IX – XIII ст.), Галицько-Волинську державу (XII – перша пол. XIV ст.), перебування українських земель у складі Польського Королівства, Великого князівства Литовського та Речі Посполитої (друга пол. XIV – друга пол. XVIII ст.), добу Української козацької держави – Гетьманщини (сер. XVII – друга пол. XVIII ст.), перебування українських земель у складі Австрії, Австро-Угорської та Російської імперій (XVIII – поч. XX ст.), добу Української національної революції (1917–1921 рр.), період Української Соціалістичної Радянської Республіки (1919–1991 рр.), добу відновлення незалежності та розбудови самостійної держави Україна (1991 р. – дотепер).

Багатоманітність сутності української державності також переконливо підтверджує правнича та культурна тяглість. Це розвиток правничої думки, яка налічує 648 пам’яток українського права від “Руської правди” та Литовських статутів, а також збереження національної ідентичності в умовах боротьби за існування²¹.

Державність виявляється у здатності захищати свій вибір, територію та право на існування у жорстокій боротьбі, що підтверджується у реаліях сьогодення, коли Російська Федерація прагне знищити як українську націю, так і державність.

Основна відмінність між державою і державністю полягає в тому, що держава – інструмент управління, це суверенна політико-територіальна організація суспільства, що має владу, територію, населення, систему органів управління та правничу систему. За своїм характером держава – це матеріальна, інституційна форма. У часовому вимірі існує в конкретний час (тепер), але може зникнути у результаті втрати суверенітету.

Державність – це складніша система зв’язків, що відображає історичний процес самоорганізації народу, його потяг до власної суверенності, для неї характерними є культурна укоріненість, національна свідомість, історична тяглість. Державність може зберігатися, навіть якщо народ не має незалежної держави. Державність – це особлива форма національного мислення, ядром якого є воля до самовизначення та усвідомлена потреба в державі як способі забезпечення спільного існування. Вона формується під впливом менталітету та духу народу, його певних традицій та історичного досвіду.

Відповідно до сучасної юридичної доктрини українська державність має такі риси:

²¹ Див.: Скарбниці пам’яток українського права. Національний проєкт (Юридичне видавництво “Право України”, 2019) 33 <<https://pravoua.com.ua/uk/publication/19>> (дата звернення 27.06.2026); “Скарбниці пам’яток українського права” – правова спадщина української державності: [до 100-річчя воякняжіння Я. Мудрого] (Голос України. 2019. 13 листоп. № 217) 1, 5–11 <<https://www.golos.com.ua/article/323912>> (дата звернення 27.06.2026).

1. Історична тяглість – це неперервність історичного процесу, послідовний зв’язок між минулим, теперішнім і майбутнім, що забезпечує збереження культурних, державних та соціальних традицій. Це процес передачі досвіду, культури та державності від покоління до покоління.

В українському контексті історична тяглість підкреслює зв’язок державності від її постання у часи Антського союзу племен (IV – поч. VII ст.) через Русь-Україну, Козаччину до сучасності.

Тяглість може включати зміни та трансформації, але зберігає ідентичність, тоді як безперервність потребує чіткої відсутності будь-яких перерв у часі чи просторі.

Тяглість доводить, що Україна не є “штучним” утворенням, а безперервність (континуїтет) підтверджує, що 24 серпня 1991 р. було відновлення незалежності, а не її перше здобуття, що важливо для міжнародного права. Тобто тяглість – це духовний, культурний та ідейний зв’язок між різними етапами існування держави, навіть якщо між ними були великі часові перерви. Це про успадкування традицій, символіки, права та ідентичності. Безперервність – це юридичний та інституційний факт відсутності паузи у функціонуванні державної влади. Це про легітимну передачу повноважень від одного уряду до іншого без юридичних розривів.

2. Традиція безперервності – це принцип, згідно з яким культурні, історичні, правничі чи державні елементи передаються від покоління до покоління, зберігаючи свою сутність попри зміну епох або тимчасові перерви. Це процес тяглості (історичної послідовності), який об’єднує минуле з теперішнім.

Традиція безперервності української державності – це ідея, що сучасна Україна є спадкоємицею попередніх державотворчих форм: Антська держава (IV – поч. VII ст.), Києво-Руська держава (IX – XIII ст.), Галицько-Волинське князівство (40-ві рр. XIV – 70-ті рр. XV ст.), Українська козацька держава (Гетьманщина) (сер. XVII – 70–80-ті рр. XVIII ст.), Українська Народна Республіка (УНР), Українська Держава гетьмана П. Скоропадського, ЗУНР (1917–1921 рр.), Карпатська Україна (1939 р.), УРСР (1919 – 24 серпня 1991 рр.).

3. Державотворення – це комплексний, довготривалий, історичний процес, спрямований на утворення держави, що охоплює політичні, економічні, правничі, історичні, культурні, соціальні, міфологічні та релігійні чинники.

У контексті України державотворення охоплює як історичні етапи – Антська держава, Русь, Галицько-Волинське князівство, доба Козаччини та Гетьманщина, Українська національна революція, так і сучасний період розбудови незалежної держави після 1991 р.

4. Політичні чинники державності – це сукупність факторів, пов’язаних із функціонуванням влади, політичних інститутів та відносин, що забезпечують формування, існування та розвиток держави.

5. Економічні чинники державності – це сукупність матеріальних, виробничих і фінансових умов, які зумовлюють виникнення, розвиток, стабільність та незалежність держави.

6. Правничі чинники державності – це сукупність юридичних норм, принципів, інститутів і правничих відносин, які закріплюють, організовують і забезпечують функціонування держави, її суверенітет та правопорядок.

7. Історичні чинники державності – це сукупність об'єктивних умов, подій та процесів, що відбувалися протягом тривалого часу й зумовили виникнення, розвиток, занепад або відродження держави в певного народу на певній території. Для української державності, яка має багатовікову історію – від антив і Русі до сучасної держави Україна.

8. Культурні чинники державності – це сукупність духовних і матеріальних надбань народу, що виступають фундаментом національної ідентичності та забезпечують його єдність.

До основних культурних чинників державності належать:

а) мова – фундаментальний чинник, що виступає засобом спілкування, носієм національної пам'яті та маркером самоідентифікації народу;

б) історична пам'ять та традиції – опертя на давні традиції, обряди та історичні державні інституції, що дають змогу формувати наступність державотворення;

в) ментальність (національний характер) – особливості світогляду, психології, ціннісних орієнтацій та стилю життя, що відрізняють один народ від іншого;

г) релігія та церква – світоглядна роль релігійних традицій у формуванні моральних та етичних норм суспільства;

г) культурна спадщина та мистецтво – високі зразки літератури, музики, архітектури, що формують естетичний код нації;

д) освіта та наука – розвиток інтелектуального капіталу;

е) державна символіка – герб, прапор, гімн, знаки, що візуалізують та стверджують державність.

Культура і державність нерозривно пов'язані: культура живить державність, а остання захищає та розвиває культуру, створюючи умови для її функціонування в усіх сферах життя.

9. Соціальні чинники державності – це сукупність умов, процесів та відносин у суспільстві, що безпосередньо впливають на виникнення, функціонування та розвиток держави. Держава не є лише правничим інститутом, вона є продуктом розвитку суспільства та його соціальної структури.

До основних соціальних чинників державності належать:

а) демографічний чинник (щільність населення);

б) соціальна неоднорідність (розшарування) за майновою, професійною, релігійною або іншою ознаками;

в) технологічний прогрес і “надлишковий продукт”;

г) громадянське суспільство – рівень розвитку незалежних організацій і громадських ініціатив;

г) соціальна солідарність;

д) соціальна структура – розвиток соціально-трудових відносин, ринку праці та захисту вразливих верств населення.

Згідно зі ст. 1 Конституції, Україна проголошена саме соціальною державою²², що зобов’язує її створювати умови для гідного життя кожного громадянина.

У сучасному контексті, особливо для України, соціальна держава передбачає пріоритет прав людини, соціальну відповідальність держави (захист тих, хто потрапив у важкі обставини), соціальну справедливість та забезпечення гідного рівня життя, екологічну свободу.

10. Міфологічні чинники державності – це сукупність архаїчних уявлень, легенд, символів та вірувань, які формують унікальну етнокультурну модель, об’єднують народ навколо ідеї власної держави та легітимізують її існування. В українському контексті вони базуються на пантеїзмі (єдності Бога та природи) і переплітаються з народною релігійністю.

Основні міфологічні чинники державності:

а) міф про походження (етногенез) – це розповіді про спільних предків, героїчне минуле, визначають особливе місце народу на своїй землі;

б) сакралізація території – уявлення про те, що територія держави – це “своя”, освячена земля, сповнена вищими силами, що потребує захисту;

в) культ героїв і лідерів – це культ предків і легендарних постатей, що втілюють мужність і боротьбу за свободу (козаки-характерники, богатирі, гайдамаки), які слугують прикладом для нації;

г) символи та знаки – це міфологізовані предмети (тризуб, калина, вишиванка), які несуть глибинний, магічний, захисний зміст;

г) пантеїзм і зв’язок з природою – міфологічне сприйняття природи, бо боги та істоти є близькими до людини, формуючи гармонійний світогляд;

Міфи забезпечують історичну спадкоємність, трансформуючи реальні історичні події в символічні образи, що важливо для національної самоідентифікації.

11. Релігійні чинники державності:

Релігійні чинники державності відіграють значну роль у процесах державотворення, функціонуючи як елементи культури, соціальної інтеграції та національної ідентичності.

Основні релігійні чинники державності:

а) легітимізація державної влади – релігія історично надавала владі “сакрального” статусу, обґрунтовуючи її божественне походження;

²² Конституція України, прийнята на п’ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>> (дата звернення 27.06.2026).

б) консолідація нації – спільна віра формує єдину систему цінностей та ідентичність;

в) вплив на правничу систему – релігійні організації та церкви впливають на формування правничої ідеології та механізмів реалізації прав і свобод людини;

г) релігійний плюралізм як фактор демократії – в Україні наявність багатьох конфесій запобігає встановленню теократичного чи авторитарного режиму одним центром, що сприяє розвитку релігійної свободи та конкуренції;

г) історична пам'ять та традиції – релігійні традиції та інституції часто виступають носіями історичної пам'яті, що зміцнює державну тяглість.

У модерній Україні релігія продовжує виступати державотворчим підґрунтям, сакралізуючи ідею незалежності та суверенітету.

Отже, українська державність – це безперервний процес понад тисячолітньої тягlosti державотворення, що охоплює політичні, економічні, правничі, історичні, культурні, соціальні, міфологічні та релігійні чинники, які діють на території, населеній національним колективом, зв'язують його в компактну цілісність і забезпечують розвиток у сучасному та майбутньому.

Зміст державності є значно ширшим порівняно з поняттям “держава”. Державність є своєрідним фундаментом, корінням держави, а остання, своєю чергою, є однією зі складових – своєрідним вінцем державності.

Державність передує державі й навіть суверенітетові. Це головна умова їхнього виникнення та збереження²³.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Vynnychenko V, *Zapovit bortsiam za vyzvolennia* (Krynytsia 1991) (in Ukrainian).
2. Mytropolyt Andrei Sheptytskyi, *Nasha Derzhavnist. Yak buduvaty Ridnu Khatu* (Artos 2010) (in Ukrainian).
3. Selivanov V, *Pravo i vlada suverennoi Ukrainy. Metodolohichni aspekty* (In Yure 2002) (in Ukrainian).

Edited books

4. *Ukrainska derzhavnist: istoryko-pravnychi narysy* (V Smolii (zah red), 2-he vyd., dopovn., Pravo Ukrainy 2021) (in Ukrainian).

Journal articles

5. Boiko I, “Vstupne slovo [Aktualna tema nomera: “Istoryko-pravova doktryna ukrainskoi derzhavnosti”] [2020] 1 Pravo Ukrainy 12 (in Ukrainian).
6. Hrehenko V, “Do pytannia pro sutnist poniattia “derzhavnist” [2002] 20 Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav 245 (in Ukrainian).
7. Terliuk I, ““Derzhava” i “derzhavnist”: do problemy teoretyko-pravovoho ta istoryko-pravovoho zmistu poniat v konteksti ukrainskoho (natsionalnoho) derzhavotvorennia” [2021]

²³ Див.: Українська державність: історико-правничі нариси (н 1) 49.

- 1(29)8 Visnyk Natsionalnoho universytetu “Lvivska politehnika”. Seriia: “Iurydychni nauky” 19 <https://doi.org/10.23939/law2021.29.017> (in Ukrainian).
8. Terliuk I, ‘Ukrainska derzhavnist: kontseptualni zasady, sutnisnyi zmist i vzaiemozviazok iz derzhavoiu’ [2025] 1–2 Ukrainska derzhavnist 14–19 (in Ukrainian).

Newspaper articles

9. “Skarbnytsia pamiatok ukraïnskoho prava” – pravova spadshchyna ukraïnskoi derzhavnosti: [do 100-richchia vokniashinnia Ya. Mudroho] (Holos Ukrainy. 2019. 13 lystop. № 217) 1, 5–11 <<https://www.golos.com.ua/article/323912>> (accessed 27.06.2026) (in Ukrainian).

Encyclopaedias

10. *Velykyi entsyklopedychnyi yurydychnyi slovnyk* (Iu Shemshuchenko (red), 2-he vyd., pererobl. i dopovn., Yurydychna dumka 2012) 187 (in Ukrainian).

Websites

11. Skarbnytsia pamiatok ukraïnskoho prava. Natsionalnyi proiekt (Iurydychne vydavnytstvo “Pravo Ukrainy”, 2019) 33 <<https://pravoua.com.ua/uk/publication/19>> (accessed 27.06.2026) (in Ukrainian).

Oleksandr Sviatotskyi

ON THE CONCEPTS OF “STATEHOOD” AND “STATE”
AND WHY THEY ARE NOT SYNONYMS

ABSTRACT. The article explores the relationship between the concepts of “statehood” and “state” in Ukrainian legal science. It is shown that despite the frequent identification of these categories in academic sources, their content differs significantly. Based on the analysis of works by Ukrainian intellectuals (A. Sheptytskyi, V. Vynnychenko) and modern scholars (V. Hrechenko, V. Selivanov, I. Boiko, I. Terliuk), it is substantiated that statehood is the foundation and prerequisite of a state, can exist even in the absence of a formal sovereign organization, and its essence lies in the continuity and sequence of Ukrainian state-building from the unions of East Slavic tribes to modern independent Ukraine. The state is defined as a sovereign political-territorial organization of society, the main features of which are: territory, population, public authority, sovereignty, legal system, tax system, and official state symbols. Meanwhile, the essence of statehood is much richer than that of the state, as it encompasses over a thousand years of history, culture, and legal heritage, the mentality of the people, and their desire for self-determination. The following properties of Ukrainian statehood are distinguished: historical continuity; the tradition of unbroken continuity; state-building; political, economic, legal, historical, cultural, social, mythological, and religious factors of statehood. The article proves that the content of statehood is significantly broader compared to the concept of “state”. Statehood is a kind of foundation, the roots of a state, while the latter, in turn, is one of its components – a kind of crown of statehood.

KEYWORDS: statehood; state; Ukrainian statehood; state-building; historical continuity; tradition of unbroken continuity; doctrine of Ukrainian statehood; national identity; factors of statehood.